

ההצלחה הכלכלית והכשולן הכלכלי ב-2003.

אריה ארנון, פרופ' לכלכלה, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

ההצלחה הכלכלית הגדולה בשנה האחרונה היתה צנועה והתבטאה דווקא באירוע שלא קרה: אי פריצתו של משבר פיננסי. העננה הכבדה המאימת על השווקים הפיננסיים מאז יוני 2002, כשכמעט פרץ משבר, נמצאת בתודעתם של רבים מהפעילים בשווקי ההון ובכלכלה הריאלית.

הסיבות לכך שהחדשות הרעות לא הגיעו, ולכן להצלחה של השנה, שנויות במחלוקת. השבחים העצמיים הבאים מחוגי הממסד, כאילו מדיניותם מנעה את המשבר הפיננסי, קושרים כתרים לראשים הלא נכונים. הסיבה העיקרית, לעניות דעתי, להקלת הלחץ מהשווקים הפיננסיים מקורה בהחלטה פוליטית שהתקבלה דווקא בווינגטון – החלטה לתת רשת בטחון לישראל הפיננסית בצורת תשעה מיליארד דולר ערבויות.

הכשולן הכלכלי הגדול נמצא בצדה הריאלי של הכלכלה. הירידה בתוצר לנפש נמשכת, גם אם קצבה הואט, וסימני היציאה מהמשבר המבני שהחל באוקטובר 2000, עליהם התבשרנו בחודשים האחרונים, הם עדיין בבחינת סנוניות שאינן מבשרות את האביב. את הנתון המדאיג ביותר נמצא בירידה הנמשכת בהשקעות במשק: ירידה של 7% ב-2001 שיעור דומה ב-2002 וירידה נוספת של 3% ב-2003. לפחות המשקיעים הפרטיים, המונעים על פי האינטרסים שלהם ורצונם להרויח, בדיוק כפי ששר האוצר מטיף להם, אינם מוכנים לשים את כספם על קרן הצבי. עדיין לא.

מר נתניהו שהכתיב את המדיניות הכלכלית, והסביר שיש לשנות מיסודה את מדינת הרווחה הישראלית, אינו שר מקצועי שהובא לניהול האוצר. הוא איש פוליטי רב עוצמה. לכן הוא שותף באחריות הן להרחבת הפערים והן לכשולן להוציא את המשק הריאלי מהמשבר על ידי מאמץ לרדת מחבית אבק השריפה שכולנו יושבים עליה. לכך נחוץ חידוש התהליך המדיני ובהכרח חידוש המו"מ להסדר. מי שסוגר את הדלתות למו"מ, או לפחות אינו עושה כל מאמץ לחדשו, שותף לכשולן הכלכלי של 2003. אם התחזיות לעתיד

ימשיכו את מגמת שלוש השנים האחרונות, ישראל תקובע כמשק מסוכן וביחד עם כך תימשך השקיעה הכלכלית שתחזיר אותנו לא רק לרמת החיים של 1995 אלא נמוך יותר.